

Sayı 6/1996		
ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA		
Kuzey Kıbrıs Türk: Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:		
Kısa İsim	1.	Bu Yasa, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (Onay) Yasası olarak isimlendirilir.
Tefsir	2.	Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe; “Bakanlar Kurulu”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu’nu anlatır. “Cumhuriyet Meclisi”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisini anlatır. “Sözleşme”, Bu Yasa ile Onaylaması uygun bulunan Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyi anlatır.
Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunması Cetvel	3.	Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulunun 31.5.1995 tarih ve A-695-95 sayılı kararı ile kabul edilen bu Yasaya ekli Cetvelde metnin yazılı sözleşmesinin onaylanmasını uygun bulur
Yürütme Yetkisi	4.	. Bu yasayı, Bakanlar Kurulu yürütür.
Yürürlüğe Girişi	5.	Bu Yasa, Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihten başlayarak Yürürlüğe girer.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi’nin 12 Mart, 1996 birleşiminde kabul olunan “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (Onay) Yasası” Anayasa’nın 94 (1) maddesi gereğince, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı tarafından Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle ilan olunur.
Sayı 6/1996

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA

Kuzey Kıbrıs Türk: Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

1. Bu Yasa, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (Onay) Yasası olarak isimlendirilir.
2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe;
“Bakanlar Kurulu”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu’nu anlatır.
“Cumhuriyet Meclisi”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisini anlatır.
“Sözleşme”, Bu Yasa ile Onaylaması uygun bulunan Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyi anlatır.
3. Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulunun 31.5.1995 tarih ve A-695-95 sayılı kararı ile kabul edilen bu Yasaya ekli Cetvelde metnin yazılı sözleşmesinin onaylanmasını uygun bulur.
4. Bu yasayı, Bakanlar Kurulu yürütür.
5. Bu Yasa, Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihten başlayarak Yürürlüğe girer.

CETVEL
(MADDE 3)

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME

Bu Sözleşmeye Taraf Devletler:

Birleşmiş Milletler Andlaşmasında ilan edilen ilkeler uyarınca insanlık ailesinin tüm üyelerinin, doğuştan varlıklarına özgü bulunan haysiyetle birlikte eşit ve devredilemez haklara sahip olmalarının tanınmasının, dünyada özgürlük, adalet ve barışın temeli olduğunu düşünerek.

Birleşmiş Milletler halklarının, insanın temel haklarına ve bireyin insan olarak taşıdığı haysiyet ve değere olan kesin inançlarını Birleşmiş Milletler Andlaşmasında birkez daha doğrulamış olduklarını ve daha geniş bir özgürlük ortamında toplumsal ilerleme ve daha iyi bir yaşam düzeyi sağlama yolundaki kararlılıklarını hatırladık.

Birleşmiş Milletlerin ,İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde ve Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerinde herkesin bu metinlerde yeralan hak ve özgürlüklerden ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka görüş, ulusal ya da toplumsal köken mülkiyet, doğuştan veya başka durumdan kaynaklanan ayrımlar dahil hiçbir ayırım gözetilmeksizin yararlanma hakkına sahip olduklarını benimsediklerini ve ilan ettiklerini kabul ederek,

Uluslar arası İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde Birleşmiş Milletlerin çocukların özel ilgi ve yardıma hakkı olduğunu ilan ettiğini *anımsayarak*,

Toplumun temel birimi olan ve tüm üyelerinin ve özellikle çocukların gelişmeleri ve esenlikleri için doğal ortamı oluşturan ailenin toplum içinde kendisinden beklenen sorumlulukları tam olarak yerine getirebilmesi için gerekli korunma ve yardımı görmesinin zorunluluğuna *inanmış olarak*,

Çocuğun kişiliğinin tam ve uyumlu olarak gelişebilmesi için mutluluk,sevgi ve anlayış havasının içindeki bir aile ortamında yetişmesinin gerekliliğini *kabul ederek*,

Çocuğun toplumda bireysel bir yaşantı sürdürebilmesi için her yönüyle hazırlanmasının ve Birleşmiş Milletler Andlaşmasında ilan edilen ülkeler ve özellikle barış, değerbilirlik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin gerekliliğini *gözönünde bulundurarak*,

Çocuğa özel bir ilgi gösterme gerekliliğini, 1924 tarihli, Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesinde ve 20 Kasım 1959 tarihinde Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Kurulunca kabul edilen Çocuk Hakları Bildirisinde belirtildiğini ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde, Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesinde (özellikle 23 ve 24 ncü maddelerinde) ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmede (özellikle 10 ncü maddesinde) ve çocukların esenliği ile ilgili uzman kuruluşların ve uluslararası örgütlerin kurucu ve ilgili belgelerinde tanındığını *hatırladık tutarak*,

Çocuk Hakları Bildirgesinde de belirtildiği gibi, “çocuğun gerek bedensel gerek zihinsel bakımdan tam erginliğe ulaşmamış olması nedeniyle doğum sonrasında olduğu kadar, doğum öncesinde de uygun yasal korumayı da içeren özel güvence ve korunma gereksiminin bulunduğunu *hatırladık tutarak*.

Ulusal ve Uluslararası düzeyde çocukları aile yanına yerleştirme ve evlat edinmeye de özel atıfta bulunan Çocuğun Korunması ve Esenliğine İlişkin Toplumsal ve Hukuksal İlkeler Bildirisi: Çocuk Mahkemelerinin Yönetimi Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Beijing Kuralları) ve acil Durumlarda ve Silahlı Çatışma Halinde Kadınların ve Çocukların Korunmasına İlişkin Bildirim hükümlerini *anımsayarak*.

Dünyadaki ülkelerin tümüne çok güç koşullar altında yaşayan ve bu nedenle özel bir ilgiye gereksinimi olan çocukların bulunduğu *bilinci içinde*.

Çocuğun korunması ve uyumlu gelişmesi bakımından her halkın kendine özgü geleneklerinin ve kültürel değerlerinin taşıdığı önemi *gözönünde tutarak*.

Her ülkedeki özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki çocukların yaşama koşullarının iyileştirilmesi için uluslararası işbirliğinin taşıdığı önemin *bilincinde olarak*.

Aşağıdaki kurallar üzerinde *anlaşmaya varmışlardır*:

I.KISIM

Madde 1

Bu sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.

Madde 2

1.Taraf Devletler, bu Sözleşmede yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanır ve taahüt ederler.

2.Taraf Devletler, çocuğun ana babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayrıma veya cezaya tabi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemleri alırlar.

Madde 3

1.Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde ,çocuğun yararı temel düşüncedir.

2. Taraf Devletler, çocuğun ana babasının, yasal vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişileri hak ve ödevlerini de gözönünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenir ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar.

3.Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.

Madde 4

Taraf Devletler bu Sözleşmede tanınan hakların uygulanması amacıyla gereken her türlü yasal, idari ve diğer önlemleri alırlar. Ekonomik, sosyal ve kültürel haklara ilişkin olarak, gerekirse uluslararası işbirliği çerçevesinde bu tür önlemler alırlar.

Madde 5

Taraf Devletler bu Sözleşmenin çocuğa tanıdığı haklar doğrultusunda çocuğun yeteneklerinin geliştirilmesi ile uyumlu olarak, çocuğa yol gösterme ve onu yönlendirme konusunda ana babanın yerel gelenekler öngörüyorsa uzak aile veya topluluk üyelerinin, yasal vasilerinin veya çocuktan hukuken sorumlu öteki kişilerin sorumluluklarına, haklarına ve ödevlerine saygı gösterirler.

Madde 6

1.Taraf Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler.

2.Taraf Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler.

Madde 7

1.Çocuk doğumdan hemen sonra derhal nüfus kütüğüne kaydedilecek ve doğumdan itibaren bir isim hakkına bir vatandaşlık kazanma ve mümkün olduğu ölçüde ana babasını bilme ve onlar tarafından bakılma hakkına sahip olacaktır.

2.Taraf Devletler, özellikle çocuğun tabiiyetsiz kalması sözkonusu olduğunda kendi ulusal hukuklarına ve ilgili uluslararası belgeler çerçevesinde üslandıkları yükümlülüklerine uygun olarak bu hakların işlerlik kazanmasını taahüt ederler.

Madde 8

1.Taraf Devletler yasanın tanıdığı şekliyle çocuğun kimliğini tabiiyeti, ismi ve aile bağları dahil koruma hakkına saygı göstermeyi ve bu konuda yasa dışı müdahalelerde bulunmamayı taahüt ederler.

2.Çocuğun kimliğinin unsurlarının bazılarında veya tümünden yasaya aykırı olarak yoksun bırakılması halinde Taraf Devletler çocuğun kimliğine süratle yeniden kavuşturulması amacıyla gerekli yardım ve korumada bulunurlar.

Madde 9

1.Yetkili makamlar uygulanabilir yasa ve usullere göre ve temyiz yolu açık olarak ayrılığın çocuğun yüksek yararına olduğu yolunda karar vermedikçe Taraf Devletler çocuğun ana babasından onların rızası dışında ayrılmasını güvence altına alırlar. Ancak ana babasında tarafından çocuğun kötü muameleye maruz bırakılması ya da ihmal edilmesi durumlarında ya da ana babanın belirlenmesi amacıyla karara varılması gerektiğinde bu tür bir ayrılık kararı verilebilir.

2.Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca girişilen her işlemde ilgili bütün taraflara işleme katılma ve görüşlerini bildirme olanağı tanınır.

3.Taraf Devletler ana babasından veya bunlardan birinden ayrılmasına karar verilen çocuğun kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça ana babanın ikisiyle de düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve doğrudan görüşme hakkına saygı gösterirler.

4.Böyle bir ayrılık bir Taraf Devlet tarafından girişilen ve çocuğun kendisinin ana veya babasının veya her ikisinin birden tutuklanmasını, hapsini, sürgün, sınırışı edilmesinin veya ölümünü (ki buna devletin gözetimi altında iken nedeni ne olursa olsun meydana gelen ölüm dahildir) tevlit eden herhangi benzer bir işlem sonucu olmuşsa , bu Taraf Devlet , istek üzerine ve çocuğun esenliğine zarar vermemek koşulu ile; ana babaya, çocuğa veya uygun olursa, ailenin bir başka üyesine, sözkonusu aile bireyinin ya da bireylerinin bulunduğu yer hakkında gereken bilgiyi verecektir.Taraf Devletler, böyle bir istmin başlı başına sunulmasının ilgili kişi veya kişiler bakımından aleyhe hiç bir sonuç yaratmamasını ayrıca taahüt ederler.

Madde 10

1.9 uncu Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca Taraf Devletlere düşen sorumluluğa uygun olarak çocuk veya ana babası tarafından ailenin birleşmesi amaçlarıyla yapılan bir Taraf Devlet ülkesine girme ya da onu terketme konusundaki her başvuru, Taraf Devletlerce olumlu, insani ve ivedi bir tutumla ele alınacaktır. Taraf Devletler, bu tür bir başvuru yapılmasının, başvuru sahipleri veya aile üyeleri aleyhine sonuçlar yaratmamasını taahüt ederler.

2.Ana babası, ayrı Devletlerde oturan bir çocuk olağanüstü durumlar hariç hem ana hem babsı ile düzenli biçimde kişisel ilişkiler kurma ve doğrudan görüşme hakkına sahiptir. Bu nedenle ve 9 uncu maddenin 1 inci fıkrasına göre Taraf Devletlere düşen sorumluluğa uygun olarak, Taraf Devletler çocuğun ve ana babasının Taraf Devletlerin ülkeleri dahil herhangi bir ülkeyi terketme ve kandi ülkelerine dönme hakkına saygı gösterirler. Herhangi bir ülkeyi terketme hakkı, yalnızca yasada öngörüldüğü gibi ve ulusal güvenliği, kamu düzenini, kamu sağlığı veya ahlak veya başkalarının hak ve özgürlüklerini korumak amacı ile ve işbu Sözleşme ile tanınan haklara bağdaştığı ölçüde kısıtlamalara konu olabilir.

Madde 11

1.Taraf Devletler çocukların yasa dışı yollarla ülke dışına çıkarılıp geri döndürülmemesi halleriyle mücadele için önlemler alırlar.

2.Bu amaçla Taraf Devletler iki ya da çok taraflı anlaşmalar yapılmasını ya da mevcut anlaşmalara katılmayı teşvik ederler.

Madde 12

1.Taraf Devletler görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.

2.Bu amaçla çocuğu etkileyen herhangi bir adli veya idari kovuşturmada çocuğun ya doğrudan doğruya veya bir temsilci ya da uygun bir makam yoluyla dinlenilmesi fırsatı ulusal yasanın usule ilişkin kurallarına uygun olarak çocuğa özellikle sağlanacaktır.

Madde 13

1.Çocuk düşüncesini özgürce açıklama hakkına sahiptir; bu hak ülke sınırları ile bağlı olmaksızın; yazılı, sözlü, basılı, sanatsal biçimde veya çocuğun seçeceği başka bir araçla her türlü haber ve düşüncelerin araştırılması elde edilmesi ve verilmesi özgürlüğünü içerir.

2.Bu hakkın kullanılması yalnızca:

a) Başkasının haklarına ve itibarına saygı.

b)Milli güvenliğin kamu düzeninin, kamu sağlığı ve ahlakın korunması nedenleriyle ve kanun tarafından öngörülmek ve gerekli olmak kaydıyla yapılan sınırlamalara konu olabilir.

Madde 14

1.Taraf Devletler,çocuğun düşünce vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler.

2.Taraf Devletler ana babanın ve gerekiyorsa yasal vasilerin: çocuğun yeteneklerinin gelişmesiyle bağdaşır biçimde haklarının kullanılmasında çocuğa yol gösterme konusundaki hak ve ödevlerine saygı gösterirler.

3.Bir kimsenin dinini ve inançlarını açıklama özgürlüğü kanunla öngörülmek ve gerekli olmak kaydıyla yalnızca kamu güvenliği, düzeni, sağlık ya da başkalarının temel hakları ve özgürlüklerini korumak gibi amaçlarla sınırlandırılabilir.

Madde 15

1. Taraf Devletler çocuğa dernek kurma ve barış içinde toplanma özgürlüklerine ilişkin haklarını kabul ederler.

2. Bu hakların kullanılması, ancak yasayla zorunlu kılınan ve demokratik bir toplumda gerekli olan ulusal güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni yararına olarak ya da kamu sağlığı ve ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla yapılan sınırlamalardan başkalarıyla kısıtlandırılamaz.

Madde 16

1. Hiçbir çocuğun özel yaşantısına aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz.

2. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korumaya hakkı vardır.

Madde 17

Taraf Devletler, kitle iletişim araçlarının önemini kabul ederek çocuğun özellikle toplumsal ruhsal ve ahlaki esenliği ile bedensel ve zihinsel sağlığını geliştirmeye yönelik çeşitli ulusal ve uluslararası kaynaklardan bilgi ve belge edinmesini sağlarlar. Bu amaçla Taraf Devletler:

a) Kitle iletişim araçlarının çocuk bakımından toplumsal ve kültürel yararı olan ve 29 uncu maddenin ruhuna uygun bilgi ve belgeyi yaymak için teşvik ederler;

b) Çeşitli kültürel ulusal ve uluslararası kaynaklardan gelen bu türde bilgi ve belgelerin üretimi değişimi ve yayımı amacıyla uluslararası işbirliğini teşvik ederler;

c) Çocuk kitaplarının üretimini ve yayılmasını teşvik ederler:

d) Kitle iletişim araçlarının azınlık grubu veya bir yerli ahaliye mensup çocukların dil gereksimlerine özel önem göstermeleri konusunda teşvik ederler:

e) 13 ve 18 inci maddelerde yer alan kurallar gözönünde tutularak çocuğun esenliğine zarar verebilecek bilgi ve belgelere karşı korunması için uygun yönlendirici ilkeler geliştirilmesini teşvik ederler.

Madde 18

1. Taraf Devletler çocuğun yetiştirilmesinde ve gelişmesinin sağlanmasında ana babanın birlikte sorumluluk taşıdıkları ilkesinin tanınması için her türlü çabayı gösterirler. Çocuğun yetiştirilmesi ve geliştirilmesi sorumluluğu ilk önce ana babaya ya da durum gerektiriyorsa yasal vasilelere düşer. Bu kişiler herşeyden önce çocuğun yüksek yararını gözönünde tutarak hareket ederler.

2. Bu sözleşmede belirtilen hakların güvence altına alınması ve geliştirilmesi için Taraf Devletler çocuğun yetiştirilmesi konusundaki sorumluluklarını kullanmada ana baba ve yasal vasilerin durumlarına göre uygun yardım yapar ve çocukların bakımı ile görevli kuruluşların faaliyetlerin ve hizmetlerin gelişmesini sağlarlar.

3. Taraf Devletler, çalışan ana babanın çocuk bakım hizmet ve tesislerden yararlanma hakkını sağlamak için uygun olan her türlü önlemi alırlar.

Madde 19

1. Bu sözleşmeye Taraf Devletler çocuğun ana babasının ya da onlardan yalnızca birinin yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, siddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkar muameleye, ırza gecme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.

2. Bu tür koruyucu önlemler burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

Madde 20

1. Geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuk Devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahip olacaktır.

2. Taraf Devletler bu durumdaki bir çocuk için kendi ulusal yasalarına göre uygun olan bakımı sağlayacaklardır.

3. Bu tür bakım başkaca benzerleri yanında bakıcı aile yanına verme İslam Hukukunda kefalet (kafalah), evlat edinme ya da gerekiyorsa çocuk bakımı amacı güden uygun kuruluşlara yetiştirmeyi de içerir. Çözümler düşünülürken, çocuğun yetiştirilmesinde sürekliliğin korunmasına ve çocuğun etnik, dinsel, kültürel ve dil kimliğine gereken saygı gösterilecektir.

Madde 21

Evlat edinme sistemini kabul eden ve/veya buna izin veren Taraf Devletler çocuğun en yüksek yararlarının temel düşünce olduğunu kabul edecek ve aşağıdaki ilkeleri gerçekleştireceklerdir.

a) Bir çocuğun evlat edilmesine ancak yetkili makam karar verir. Bu makam uygulanabilir yasa ve usullere göre güvenilir tüm bilgilerin ışığında çocuğun ana babası, yakınları ve yasal vasiine göre durumunu gözönünde alarak ve gereken durumlarda tüm ilgililere yapılacak görüşme sonucu onların da evlat edinme konusundaki onaylarını alma zorunluluğuna uyarak kararını verir.

b) Çocuğun kendi ülkesinde elverişli biçimde bakılması mümkün olmadığı veya evlat edinecek veya yanına yerleştirilecek aile bulunmadığı takdirde ülkelerarası evlat edinmenin çocuk bakımından uygun bir çözüm olduğunu kabul ederler.

c) Başka bir ülkede evlat edinilmesi düşünülen çocuğun kendi ülkesinde mevcut evlat edinme durumuyla eşdeğer olan güvence ve ölçülerden yararlanmasını sağlarlar.

d) Ülkelerarası evlat edinmede yerleştirmenin ilgililer bakımından yasadışı pere kazanma konusu olmaması için gereken bütün önlemleri alırlar.

e) Bu maddedeki amaçları uygun olduğu ölçüde ikili ya da çok taraflı düzenleme veya anlaşmalarla teşvik ederler ve bu makam veya organlar tarafından yürütülmesini güvenceye almak için çaba gösterirler.

Madde 22

1. Taraf Devletler ister tek başına olsun isterse ana babası veya herhangi bir başka kimse ile birlikte bulunsun mülteci statüsü kazanmaya çalışan ya da uluslararası veya iç hukuk kural ve usulleri uyarınca mülteci sayılan bir çocuğun bu Sözleşme de ve insan haklarına veya insani konulara ilişkin ve sözkonusu Devletlerin taraf oldukları diğer Uluslararası sözleşmelerde tanınan ve bu duruma

uygulanabilir nitelikte bulunan hakları kullanması amacıyla koruma ve insani yardımdan yararlanması için gerekli bütün önlemleri alırlar.

2. Bu nedenle Taraf Devletler uygun gördükleri ölçüde Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve onunla işbirliği yapan hükümetlerarası ve hükümetdışı yetkili başka kuruluşlarla bu durumda olan bir çocuğu korumak ona yardım etmek herhangi bir mülteci çocuğun ailesi ile yeniden biraraya gelebilmesi için ana babası veya ailesinin başka üyeleri hakkında bilgi toplamak amacıyla işbirliğinde bulunurlar. Herhangi bir nedenle kendi aile çevresinden sürekli ya da geçici olarak aynı esaslar içinde ana babası ya da ailesinin başkaca üyelerinden hiçbirisi bulunamayan çocuğa da tanınacaktır.

Madde 23

1. Taraf Devletler zihinsel ya da özürlü çocukların saygınlıklarını güvence altına alan özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar altında eksiksiz bir yaşama sahip olmalarını kabul ederler.

2. Taraf Devletler özürlü çocukların özel bakımdan yararlanma hakkını tanırlar ve eldeki kaynakların yeterliği ölçüsünde ve yapılan başvuru üzerine yardımdan yararlanabilecek durumda olan çocuğa ve onun bakımından sorumlu olanlara çocuğun durumu ve ana babanın veya çocuğa bakanların içinde buldukları koşullara uygun düşecek yardımın yapılmasını teşvik ve taahhüt ederler.

3. Özürlü çocuğun özel bakıma gereksimi olduğu bilincinden hareketle bu maddenin 2 nci fıkrası uyarınca yapılması öngörülen yardım çocuğun ana babasının ya da çocuğu bakanların parasal(mali) durumları gözönüne alınarak olanaklar ölçüsünde ücretsiz sağlanır. Bu yardım özürlü çocuğun eğitimi meslek eğitimi tıbbi bakım hizmetleri rehabilitasyon hizmetleri bir işte çalışabilecek duruma getirme hazırlık programları ve dinlenme/eğlenme olanaklarından etkin olarak yararlanmasını sağlamak üzere düzenlenir ve çocuğun en eksiksiz biçimde toplumla bütünleşmesi yanında kültürel ve ruhsal yönü dahil bireysel gelişmesini gerçekleştirme amacını güder.

4. Taraf Devletler uluslararası işbirliği ruhu içinde özürlü çocukların koruyucu sıhhi bakım, tıbbi, psikolojik ve işlevsel tedavileri alanlarına ilişkin gerekli bilgilerin alışverişi yanında rehabilitasyon, eğitim ve mesleki eğitim hizmetlerine ilişkin yöntemlerin bilgilerini de içerecek şekilde ve Taraf Devletlerin bu alandaki güçlerini, anlayışlarını geliştirmek ve deneyimlerini zenginleştirmek amacıyla bilgi dağıtımını ve bu bilgidan yararlanmayı teşvik ederler. Bu bakımdan gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle gözönüne alınır.

Madde 24

1. Taraf Devletler, çocuğun olabilecek en iyi sağlık düzeyine kavuşma tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan yararlanma hakkını tanırlar. Taraf Devletler, hiçbir çocuğun bu tür tıbbi bakım hizmetlerinden yararlanma hakkından yoksun bırakılmamasını güvence altına almak için çaba gösterirler.

2. Taraf Devletler, bu hakkın tam olarak uygulanmasını takip ederler ve özellikle:

a) Bebek ve çocuk ölüm oranlarının düşürülmesi:

b) Bütün çocuklara gerekli tıbbi yardımın ve tıbbi bakımın temel sağlık hizmetlerinin geliştirilmesine önem verilerek sağlanması:

c) Temel sağlık hizmetleri çerçevesinde ve başka olanakların yanısıra kolayca bulunabilen takniklerin kullanılması ve besleyici yiyecekler ve temiz içme suyu sağlanması yoluyla ve çevre kirlenmesinin tehlike ve zararlarını gözönüne alarak, hastalık ve yetersiz beslenmeye karşı mücadele edilmesi;

d) Anneye doğum öncesi ve sonrası uygun bakımın sağlanması:

e) Bütün toplum kesimlerinin özellikle ana babalar ve çocukların çocuk sağlığı ve beslenmesi anne sütü ile beslenmenin yararları, toplum ve çevre sağlığı ve kazaların önlenmesi konusunda temel bilgileri elde etmeleri ve bu bilgileri kullanmalarına yardımcı olunması:

f) Koruyucu sağlık bakımlarının ana babaya rehberliğini aile planlaması eğitimi ve hizmetlerinin geliştirilmesi: amaçlarıyla uygun önlemleri alırlar.

3.Taraf Devletler çocukların sağlığı için zararlı geleneksel uygulamaların kaldırılması amacıyla uygun ve etkili her türlü önlemi alırlar.

4.Taraf Devletler bu maddede tanınan hakkın tam olarak gerçekleştirilmesini tedricen sağlamak amacıyla uluslararası işbirliğini geliştirmesi ve teşviki konusunda karşılıklı olarak söz verirler. Bu konuda gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle gözönünde tutulur.

Madde 25

Taraf Devletler yetkili makamlarca korunma va bakım altına alma bedensel ya da ruhsal tedavi amaçlarıyla hakkında bir yerleştirme tedbiri uygulanan çocuğun gördüğü tedaviyi ve yerleştirilmesine bağlı diğer tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkına sahip olduğunu kabul ederler.

Madde 26

1. Taraf Devletler, her çocuğun sosyal sigorta dahil sosyal güvenlikten yararlanma hakkını tanır ve bu hakkın tam olarak gerçekleşmesini sağlamak için ulusal hukuklarına uygun gerekli önlemleri alırlar.

2. Sosyal Güvenlik çocuğun ve bakımından sorumlu olanların kaynakları ve koşulları gözönüne alınarak ve çocuk tarafından ya da onun adına yapılan sosyal güvenlikten yararlanma başvurusuna ilişkin başkaca durumlar da gözönünde tutularak sağlanır.

Madde 27

1.Taraf Devletler her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal,ahlaksal ve toplumsal gelişmesini sağlayacak yeteri bir hayat seviyesine hakkı olduğunu kabul ederler.

2.Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanması sorumluluğu sahip oldukları imkanlar ve mali güçleri çerçevesinde öncelikle çocuğun ana babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere düşer.

3.Taraf Devletler ulusal durumlarına göre ve olanakları ölçüsünde ana babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar.

4.Taraf Devletler Taraf Devlet ülkesine veya başka ülkede bulunsun ana babası veya çocuğa karşı mali sorumluluğu bulunan diğer kişiler tarafından çocuğun bakım giderlerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla her türlü uygun önlemi alırlar.Özellikle çocuğa karşı mali sorumluluğu olan kişinin çocuğun ülkesinden başka bir ülkede yaşaması halinde Taraf Devletler bu konuya ilişkin uluslararası anlaşmalara katılmayı veya bu tür anlaşmalar aktinin yanısıra uygun düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederler.

Madde 28

1. Taraf Devletler çocuğun eğitimi hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle:

a) İlk öğretim herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler;

b) Orta öğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olamk üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar:

c) Uygun bütün araçları kullanarak yüksek öğretimi yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler:

d) Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler:

e) Okullarda düzenli biçimde devamin sağlanması ve okulu terketme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar.

2. Taraf Devletler okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu Sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli olan tüm önlemleri alırlar.

3. Taraf Devletler eğitim alanında özellikle cehaletin ve okuma yazma bilmemenin dünyadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve çağdaş eğitim yöntemlerine ve bilimsel ve teknik bilgilere sahip olunmasını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası işbirliğini güçlendirir ve teşvik ederler. Bu konuda gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle gözönünde tutulur.

Madde 29

1. Taraf Devletler çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul ederler:

a) Çocuğun kişiliğinin yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi

b) İnsan haklarına ve temel özgürlüklere Birleşmiş Milletler Andlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi:

c) Çocuğun ana babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine çocuğun yaşadığı veya geldiği menşenin ulusal değerlerini ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısını geliştirmesi:

d) Çocuğun anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik ister ulusal ister dini gruplardan isterse yerli halktan olsun tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla özgür bir toplumda yaşantıyı sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması:

e) Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi.

2. Bu maddenin veya 28 inci maddenin hiçbir hükmü gerçek ve tüzel kişilerin öğretim kurumları kurmak ve yönetmek özgürlüğüne bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ilkelere saygı gösterilmesi ve bu kurumlarda yapılan eğitimin Devlet tarafından konulmuş olan asgari kurallara uygun olamsı koşuluyla aykırı sayılacak biçimde yorumlanmayacaktır.

Madde 30

Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların varolduğu Devletlerde böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılmaz.

Madde 31

1. Taraf Devletler çocuğun dinleme baş zaman değerlendirme oynama ve yaşına uygun eğlence(etkinliklerinde) bulunam ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.

2. Taraf Devletler çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkını saygı tanırırlar ve özendirirler ve çocuklar için boş zamanı değerlendirmeye dinlenmeye sanata ve kültürel ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.

Madde 32

1. Taraf Devletler çocuğun ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikesi işte ya da eğitimine zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı koruma hakkını kabul ederler.

2. Taraf Devletler bu maddenin uygulamaya konulmasını sağlamak için yasal idari toplumsal ve eğitsel her önlemi alırlar Bu amaçlar ve öteki uluslararası belgelerin ilgil hükümleri gözönünde tutularak Taraf Devletler özellikle şu önlemler alırlar:

a) İşe kabul için ya da birden çok asgari yaş sınırı tasbit ederler:

b) Çalışmanın saat olarak süresi ve koşullarına ilişkin uygun düzenlemeleri yaparlar:

c) Bu maddenin etkili biçimde uygulanmasını sağlamak için ceza veya başka uygun yaptırımlar öngörürler.

Madde 33

Taraf Devletler çocukların uluslararası anlaşmalarda tanımladığı biçimde uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı kullanımına karşı korunması ve çocukların bu tür maddelerin yasadışı üretimi ve kaçakçılığı alanında kullanılmasını önlemek amacıyla yasal sosyal ve eğitsel niteliktekiler de dahil olmak üzere her türlü uygun önlemleri alırlar.

Madde 34

Taraf Devletler çocuğun her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi verirler. Bu amaçla Taraf Devletler özellikle:

a) Çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanmasını:

b) Çocukların fuhuş ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurulması sömürülmesini:

c) Çocukların pornografik nitelikli gösterilerde ve malzeme kullanılarak sömürülmesini:

önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ile çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemleri alırlar.

Madde 35

Taraf Devletler her ne nedenle ve hangi biçimde olursa olsun çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhuşa konu olmalarını önlemek için ulusal düzeyde ve ikili ve çok yanlı ilişkilerde gereken her türlü önlemleri alırlar.

Madde 36

Taraf Devletler esenliğine herhangi bir biçimde zarar verebilecek başka her türlü sömürüye karşı çocuğu korurlar.

Madde 37

Taraf devletler aşağıdaki hususlari sağlarlar:

- a) Hiçbir çocuk işkence veya diğer zalimce insanlık dışı veya aşağlayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmayacaktır. onsekiz yaşından küçük olanlara işledikleri suçlar nedeniyle idam cezası verilemeyeceği gibi saliverilme koşulu bulunmayan ömür boyu hapis cezası de verilmeyecektir.
- b) Hiçbir çocuk yasadışı ya d akeyfi biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır. Bir çocuğun tutuklanması alıkonulması veya hapsi gereği olacak ve ancak en son başvurulacak bir önlem olarak düşünülüp uygun olabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulacaktır.
- c) Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuğa insancıl biçimde ve insan kişiliğinin özünde bulunan saygınlık ve kendi yaşındaki kişilerin gereksiminleri gözönünde tutularak davranılacaktır. Özgürlüğünden yoksun olan her çocuk kendi yüksek yararı aksini gerektirmedikçe özellikle yetişkinlerden ayrı tutulacak ve olağanüstü ilişki kurma hakkına sahip olacaktır.
- d) Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuk kısa zamanda yasal ve uygun olan diğer yardımlardan yararlanma hakkına sahip olacağı gibi özgürlüğünden yoksun bırakılmasının yasaya aykırılığını bir mahkeme veya diğer yetkili bağımsız ve tarafsız makam önünde idda etme ve böylesi bir işlemlerle ilgili olarak ivedi karar verilmesini isteme hakkına da sahip olacaktır.

Madde 38

1. Taraf Devletler silahlı çatışma halinde kendilerine uygulanabilir olan uluslararası hukukun çocukları da kapsayan insani kurallarına uymak ve uyulmasını sağlamak yükümlülüğünü üstlenirler.
2. Taraf Devletler onbeş yaşından küçüklerin çatışmalara doğrudan katılmaması için uygun olan bütün önlemleri alırlar.
3. Taraf Devletler özellikle onbeş yaşına gelmemiş çocukları askere alınmaktan kaçınlırlar. Taraf Devletler onbeş ile onsekiz yaş arasındaki çocukların silah altına alınmaları gereken durumlarda önceliği yaşça büyük olanlara vermek için gösterirler.
4. Silahlı çatışmalarda sivil halkın korunmasına ilişkin uluslararası insani hukuk kuralları tarafından öngörülen yükümlülüklerine uygun olarak. Taraf Devletler silahlı çatışmada etkilenen çocuklara koruma ve bakım sağlamak amacıyla mümkün olan her türlü önemi alırlar.

Madde 39

Taraf Devletler her türlü ihmal, sömürü ya da suistimal, işkence ya da her türlü zalimce, insanlık dışı veya aşağlayıcı muamele ya da ceza uygulaması ya da silahlı çatışma mağduru olan bir çocuğun bedensel ve ruhsal bakımdan sağlığına yeniden kavuşması ve yeniden toplumla bütünleşebilmesini temin için uygun olan tüm önlemleri alırlar. Bu tür sağlığa kavuşturma ve toplumla bütünleştirme çocuğun sağlığını özgüvenini ve saygınlığını geliştiren bir ortamda gerçekteştirilir.

Madde 40

1. Taraf Devletler hakkında ceza yasasını ihlal ettiği idda edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun : çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları gözönünde bulundurularak taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını kabul ederler.

2. Bu amaçla ve uluslararası belgelerin ilgili hükümleri gözönünde tutularak Taraf Devletler özellikle şunları sağlarlar:

a) İşlendiği zaman ulusal ya da uluslararası hukukça yasaklanmamış bir eylem ya da ihmal nedeniyle hiçbir çocuk hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddiası ya da ithamı öne sürülemeyeceği gibi böyle bir ihlalde bulunduğu da kabul edilmeyecektir.

b) Hakkında ceza kanununu ihlal iddiası veya ithamı bulunan her çocuk aşağıdaki asgari güvencelere sahiptir:

I) Haklarındaki suçlama yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılmak:

İİ) Haklarındaki suçlamalardan kendilerini hemen ve doğrudan doğruya: ya da uygun düşen durumlarda ana babaları ya da yasal vasileri kanalı ile haberli kılınmak ve savunmalarının hazırlanıp sunulmasında gerekli yasal ya da uygun olan başka yardımdan yararlanmak:

İİİ) Yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde adli ya da başkaca uygun yardımdan yararlanarak ve özellikle çocuğun yaşı ve durumu gözönüne alınmak suretiyle kendisinin yüksek yararına aykırı olduğu saptanmadığı surece ana babası veya vasısı de hazır bulundurulurak yasaya uygun biçimde adli bir duruşma ile konunun gecikmeksizin karara bağlanmasının sağlanması:

IV) Tanıklık etmek ya da suç ikrarında bulunmak için zorlanmamak: aleyhine olan tanıkları sorguya çekmek veya sorguya öekmiş olmak ve lehine olan tanıkların hazır bulunmasının ve sorgulanmasının eşit koşullarda sağlanması:

V) Ceza yasasını ihlal ettiği sonucuna varılması halinde bu kararın ve bunun sonucu olarak alınan önlemlerin daha yüksek yetkili bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde yasaya uygun olarak incelenmesi:

VI) Kullanılan dili anlamaması veya konuşmaması halinde çocuğun parasız çevirmen yardımından yararlanması:

VII) Kovuşturmanın her aşamasında özel hayatının gizliliğine tam saygı gösterilmesine hakkı olmak:

3. Taraf Devletler hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddiası ileri sürülen bununla itham edilen ya da ihlal ettiği kabul olunan çocuk bakımından yalnızca ona uygulanabilir yasaların usullerinin onunla ilgili makam ve kuruluşların oluşturulmasını teşvik edecek ve özellikle şu konularda çaba göstereceklerdir:

a) ceza yasasını ihlal konusunda asgari bir yaş sınırı belirleyerek bu yaş sınırının altındaki çocuğun ceza ehliyetinin olmadığı kabulü:

b) Uygun bulunduğu ve iştenilir olduğu takdirde insan hakları ve yasal güvencelere tam saygı gösterilmesi koşulu ile bu tür çocuklar için adli kovuşturma olmaksızın önlemlerin alınması.

4. Korunma tedbiri yönlendirme ve gözetim kararları danışmanlık sartlı salıverme bakım için yerleştirme eğitim ve meslek öğretme proglamları ve diğer kurumsal bakım seçenekleri gibi çeşitli düzenlemelerin uygulanmasında çocuklara durumları ve suçları ile orantılı ve kendi esenliklerine olacak biçimde muamele edilmesi sağlanacaktır.

Madde 41

Bu Sözleşmede yeralan hiçbir husus çocuk haklarının gerçekleştirilmesine daha çok yardımcı olan ve:

a) Bir Taraf Devletin yasasında: veya

b) Bu Devlet bakımından yürürlükte olan uluslararası hukukta yeralan hükümleri etkilemeyecektir.

II. KISIM

Madde 42

Taraf Devletler sözleşme ilke ve hükümlerinin uygun ve etkili araçlarla yetişkinler kadar çocuklar tarafından da yaygın biçimde öğrenilmesini sağlamayı taahhüt ederler.

Madde 43

1. Taraf Devletlerin bu Sözleşme ile üstlendikleri yükümlülükleri yerine getirme konusunda kaydettikleri ilerlemeleri incelemek amacıyla görevleri aşağıda belirtilen bir Çocuk Hakları Komitesi kurulmuştur.
2. Komite bu Sözleşme ile hükme bağlanan alanda yetenekleriyle tanınmış ve yüksek ahlak sahibi on uzmandan oluşur. Komite Üyeleri Taraf Devletlerce kendi vatandaşları arasından ve kişisel olarak görev yapmak üzere adil bir coğrafi dağılımı sağlama gereği ve başlıca hukuk sistemleri gözönünde tutularak seçilirler.
3. Komite üyeleri Taraf Devletlerce gösterilen kişiler listesinden gizli oyla seçilirler. Her Taraf Devlet vatandaşları arasından bir uzmanı aday gösterebilir.
4. Komite için ilk seçim bu Sözleşmenin yürürlüğe girişini izleyen altı ay içinde yapılır. Sonraki seçimler iki yılda bir yapılır. Her seçim tarihinden en az dört ay önce Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri Taraf Devletleri iki ay içinde adaylarını göstermeye yazılı olarak davet eder. Daha sonra Genel Sekreter böylece belirlenen kişilerden kendilerini gösteren Taraf Devletleri de işaret ederek alfabetik sıraya göre oluşturduğu bir listeyi Taraf Devletlere bildirir.
5. seçimler Birleşmiş milletler Teşkilatı Merkezinde Genel Sekreter tarafından davet edilen Taraf Devletler toplantılarında yapılır. Nisabi Taraf Devletlerin üçte ikisinin oluşturduğu bu toplantılarda hazır bulunan ve oy kullanan Devletlerin salt çoğunluğuyla en fazla oy alan kişiler Komiteye seçilir.
6. Komite üyeleri dört yıl için seçilir. Aday gösterdikleri takdirde yeniden seçilebilirler. İlk seçimde seçilmiş olan beş üyenin görevi iki yıl sonra sone erer. bu beş üyenin isimleri ilk seçimden hemen sonra toplantı başkanı tarafından çekilen kura ile belirlenir.
7. Bir Komite üyesinin ölmesi veya çekilmesi ya da başka herhangi bir nedenle bir üyenin Komitedeki görevlerini yapamaz hale gelmesi durumunda adaylığını öneren Taraf Devlet Komitenin onaylaması koşuluyla böylece başalan yerdeki görev süresi doluncaya kadar kendi vatandaşları arasından başka bir uzmanı atayabilir.
8. Komite iç tüzüğünü kendisi belirler.
9. Komite memurlarını iki yıllık bir süre için seçer.
10. Komite toplantıları olağan olarak Birleşmiş Milletler Teşkilatı Merkezinde ya da Komite tarafından belirlenecek başka uygun bir yerde yapılır. Komite olağan olarak her yıl toplanır. komite toplantılarının süresi gerektiğinde Genel kurulca onaylanmak koşuluyla bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin bir toplantısıyla belirlenir veya değiştirilir.
11. Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri gerekli maddi araçları ve personeli bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin bir toplantısıyla belirlenir veya değiştirilir.
12. Bu sözleşme uyarınca oluşturulan komitenin üyeleri Genel Kurulun onayı ile Birleşmiş Milletler Teşkilatının kaynaklarından karşılanmak üzere Genel Kurulca saptanan şart ve koşullar çerçevesinde kararlaştırılan ücreti alırlar.

Madde 44

1. Taraf Devletler bu Sözleşmede tanınan hakları yürürlüğe koymak için aldıkları önlemleri ve bu haklardan yararlanma konusunda gerçekleştirilen ilerlemeye ilişkin raporları:

- a) Bu Sözleşmenin ilgili Taraf Devlet bakımından yürürlüğe giriş tarihinden başlayarak iki yıl içinde.
- b) Daha sonra beş yılda bir.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığı ile Komite sunmayı taahhüt ederler.

2. Bu madde uyarınca hazırlanan raporlarda bu sözleşmeye göre üstlenilen sorumlulukların şayet varsa yerine getirilmesini etkileyen nedenler ve güçlükler belirtilecektir. Raporlarda ayrıca ilgili ülkede Sözleşmenin uygulanması hakkında Komiteyi etraflıca aydınlatacak biçimde yeterli bilgi de bulunacaktır.

3. Komiteye etraflı bilgi içeren bir rapor sunmuş olan Taraf Devlet bu maddenin 1(b) bendi gereğince sunacağı sonraki raporlarında daha önce verilmiş olan temel bilgileri tekrarlamayacaktır.

4. Komite Taraf Devletlerden Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her türlü ek bilgi isteminde bulunabilir.

5. Komite iki yılda bir Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığı ile Genel Kurula faaliyetleri hakkında bir rapor sunar.

6. Taraf Devletler kendi raporlarının ülkelerinde geniş biçimde yayımını sağlar.

Madde 45

Sözleşmenin etkili biçimde uygulanmasını geliştirme ve Sözleşme kapsamına giren alanda uluslararası işbirliğini teşvik etmek amacıyla:

a) Uzmanlaşmış kurumlar UNICEF ve Birleşmiş Milletler Teşkilatının öteki organları bu sözleşmenin kendi yetki alanlarına ilişkin olan hükümlerinin uygulanmasının incelenmesi sırasında temsil edilmek hakkına sahiptirler. Komite uzmanlaşmış kurumları UNICEF'i ve uygun bulduğu öteki yetkili kuruluşları kendi yetki alanlarını ilgilendiren konularda uzman olarak görüş vermeye davet edebilir. UNICEF'i ve Birleşmiş Milletler Teşkilatının öteki organlarının kendi faaliyet alanlarına ilişkin kesimlerde Sözleşmenin uygulanması hakkında rapor sunmaya davet edebilir.

b) Komite uygun bulduğu takdirde Taraf Devletlerce sunulmuş bir istem içeren ya da teknik danışma veya yardım ihtiyacını belirten her raporu gerekiyorsa Komitenin bu istek veya ihtiyaca ilişkin tavsiye ve gözlemlerini de ekleyerek uzmanlaşmış kurumlara UNICEF'e ve öteki yetkili kuruluşlara gönderir:

c) Komite Genel Kurula'ya Genel Sekreterden Komite adına çocuk haklarına ilişkin sorunlarda incelemeler yaptırması isteğinde bulunmasını tavsiye edebilir:

d) Komite bu Sözleşmenin 44 ve 45 inci maddeleri uyarınca alınan bilgilere dayanarak telkin ve genel nitelikte tavsiyelerde bulunabilir. Bu telkin ve genel nitelikteki tavsiyeler ilgili olan her Taraf Devlete gönderilir ve şayet varsa Taraf Devletlerin yorumları ile birlikte Genel Kurulun dikkatine sunulur.

III KISIM

Madde 46

Bu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açıktır.

Madde 47

Bu Sözleşme onaylamaya bağlı tutulmuştur. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde tevdi edilecektir.

Madde 48

Bu Sözleşme bütün Devletlerin katılmasına açık olacaktır . Katılma belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdinde tevdi edilecektir.

Madde 49

1. Bu Sözleşme yirminci onay ya da katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdinde tevdi tarihini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

2. Yirminci onay ya da katılma belgesinin tevdiinden sonra bu Sözleşmeyi onaylayacak ya da ona Katılacak Devletlerin her biri için bu Sözleşme sözkonusu Devletin onay ya da katılma belgesini tevdi tarihinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

Madde 50

1. Bu Sözleşmeye Taraf herhangi bir Devlet bir değişiklik önerisinde bulunabilir ve buna ilişkin metni Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdinde tevdi edebilir. Genel Sekreter bunun üzerine değişiklik önerisini Taraf Devletlere önerinin incelenmesi ve oya konulması amacıyla bir Taraf Devletler Konferansı oluşturulmasını isteyip istemediklerini kendisine bildirmek kaydıyla iletir. Böyle bir duyuru tarihini izleyen dört ay içinde Taraf Devletlerin en az üçte biri sözkonusu konferansın toplanmasındanyana olduklarını ifade ederlerse Genel Sekreter Birleşmiş Milletler Teşkilatı çerçevesinde bu konferansı düzenler. Konferansta hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından kabul edilen her değişiklik onay için Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunulur.

2. Bu maddenin 1 inci fıkrasında yeralan hükümlere uygun olarak kabul edilen bir değişiklik Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca onaylandığı ve bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından kabul edildiği zaman yürürlüğe girer.

3. Bir değişiklik yürürlüğe girdiği zaman onu kabul eden Taraf Devletler bakımından bağlayıcılık taşır. Öteki Taraf Devletler bu Sözleşme hükümleri ve daha önce kabul ettikleri her değişiklikle bağlı kalırlar.

Madde 51

1. Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri onay ya da katılma anında yapılabilecek çekincelerin metnini alacak ve bütün Devletlere bildirecektir.

2. Bu sözleşmenin amacı ve konusu ile bağdaşmayan hiçbir çekinceye izin verilmeyecektir.

3. Çekinceler Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterince geri alınacağına ilişkin bildirimde bulunma yoluyla her zaman geri alınabilir. Bunun üzerine Genel Sekreter bütün Devletleri haberdar eder. Böyle bir bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihte işlerlik kazanır.

Madde 52

Bir Taraf Devlet bu Sözleşmeyi Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterine vereceği yazılı bildirim yoluyla feshedebilir. Fesih bildirimini Genel Sekreter tarafından alınması tarihinden bir yıl sonra geçerli olur.

Madde 53

Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri bu sözleşmenin tevdi makamı olarak belirlenmiştir.

Madde 54

İngilizce, Arapça, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri de aynı derecede geçerli olan bu Sözleşmenin özgün metni Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdinde tevdi edilecektir.

Hükümleri tarafından tam yetkili kılınan aşağıda imzaları bulunan Temsilciler yukarıdaki kuralların ışığında bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.